

مسئله‌یابی حقوقی در ناآرامی‌های ۱۴۰۱ ایران^۱

سیدمسین صفایی^۲

سیدمصطفی ممقق داماد^۳

محمد درویش‌زاده*

سایر نویسندگان همکار^۴

چکیده

پژوهش‌های مسئله‌یاب^۵ به دنبال شناسایی سؤال‌ها^۶ و مسئله‌هایی^۷ است که پیرامون یک موضوع سازمانی یا رخداد اجتماعی قابل طرح و بررسی است. این مقاله به عنوان یک پژوهش مسئله‌یاب به دنبال کشف و شناسایی سؤال‌ها و مسئله‌های حقوقی در ارتباط با ناآرامی‌های ۱۴۰۱ ایران است. شناسایی و تعریف این

۱. ابتدا عنوان پژوهش چنین انتخاب شده بود: «نظام مسائل و چالش‌های حقوقی مرتبط با آشوب و اعتراض ۱۴۰۱ در ایران» اما از آن جهت که برخی اصطلاحات همچون آشوب، اعتراض، چالش به نحوی اظهار نظر پیش از پژوهش تلقی می‌شود، بنا به توصیه برخی از نویسندگان به شرح فوق اصلاح شد. (اردبیلی - محمدعلی؛ محقق داماد - سیدمصطفی؛ بهرامی - بهرام؛ حسینی پویا - سیدمحسن؛ سیفی زیناب - غلامعلی؛ داودی - هما؛ شریعت باقری - محمد جواد و...) البته برخی نویسندگان بر عنوان قبلی تأکید داشتند و در نهایت اتفاق نظری پدید نیامد.

۲. استاد بازنشسته دانشگاه تهران و سردبیر نشریه دانشنامه‌های حقوقی

۳. استاد دانشگاه شهید بهشتی و استاد کرسی خارج فقه و اصول حوزه علمیه

*. قاضی پیشین دیوان عالی کشور و رئیس پژوهشکده حقوق و قانون ایران (نویسنده مسئول)

۴. لیست سایر نویسندگان همکار به ترتیب حروف الفبا: ۴- ابوالفضل احمدزاده (قاضی دادگستری)؛ ۵- محمدعلی اخوت (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۶- محمدعلی اردبیلی (استاد دانشگاه شهید بهشتی)؛ ۷- داریوش اشرفی (عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال)؛ ۸- غلامحسین الهام (استاد دانشگاه تهران)؛ ۹- محمدمهدی انجم‌شعاع (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۱۰- علیرضا آیین (استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان)؛ ۱۱- آقای طوق مسلم (وکیل دادگستری و مدرس دانشگاه)؛ ۱۲- سیدعلیرضا آوایی (قاضی بازنشسته دادگاه عالی انتظامی قضات و وزیر سابق دادگستری)؛ ۱۳- حسن بادینی (دانشیار دانشگاه تهران)؛ ۱۴- محمود براتی نیا (قاضی بازنشسته قوه قضاییه)؛ ۱۵- تهمورث بشیریه (استادیار دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۱۶- بهرام بهرامی (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۱۷- محمدباقر پارساپور (دانشیار دانشگاه تربیت مدرس)؛ ۱۸- جعفر پوربدخشان (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۱۹- زینب تعالی (وکیل دادگستری)؛ ۲۰- محمدجواد جاوید (استاد دانشگاه تهران)؛ ۲۱- عبدالرضا جوان جعفری (استاد دانشگاه فردوسی مشهد)؛ ۲۲- محمدهادی جواهرکلام (استادیار دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۲۳- محمدجعفر حبیب‌زاده (استاد دانشگاه تربیت مدرس)؛ ۲۴- سید محسن حسینی پویا (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد)؛ ۲۵- علی عباس حیاتی (دانشیار دانشگاه رازی)؛ ۲۶- محمدرضا خسروی (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۲۷- مهربار داراب پور (استاد دانشگاه شهید بهشتی)؛ ۲۸- هما داودی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج)؛ ۲۹- ولی رستمی (استاد دانشگاه تهران)؛ ۳۰- بهزاد رضوی فرد (دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۳۱- سید قاسم زمانی (استاد دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۳۲- محمدمهدی ساقیان (استادیار دانشگاه تهران)؛ ۳۳- محمدحسین ساکت (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۳۴- غلامعلی سیفی زیناب (عضو هیئت علمی بازنشسته دانشگاه شهید بهشتی)؛ ۳۵- حسین سیمایی صراف (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)؛ ۳۶- محمدجواد شریعت باقری (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور و رئیس پیشین دانشگاه علوم قضایی)؛ ۳۷- عباس شیخ الاسلامی (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد)؛ ۳۸- سید محمد صدری (دانشیار دانشگاه پیام نور)؛ ۳۹- جواد طهماسبی (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۴۰- محمد عابدی (دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد)؛ ۴۱- محمود عباسی (دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)؛ ۴۲- اصغر عربیان (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران)؛ ۴۳- بدیع فتحی (استادیار دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۴۴- حجت الله فتحی (عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)؛ ۴۵- رقیه فراهانی (عضو هیئت علمی پژوهشکده حقوق و قانون ایران)؛ ۴۶- علیرضا فیض (قاضی بازنشسته دادگستری)؛ ۴۷- عباس کریمی (استاد دانشگاه تهران)؛ ۴۸- محسن محبی (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)؛ ۴۹- حسن محسنی (دانشیار دانشگاه تهران)؛ ۵۰- حمزه محمدی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی)؛ ۵۱- حسن مرادی (دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی)؛ ۵۲- فهیمه ملک زاده (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال)؛ ۵۳- سیدعباس موسوی (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور)؛ ۵۴- سیدفاضل نوری (قاضی پیشین دادرسی انتظامی قضات و عضو هیئت علمی پژوهشکده حقوق و قانون ایران)؛ ۵۵- ابوالفضل نیکوکار (قاضی دادگاه تجدیدنظر)؛ ۵۶- علی اکبر همتیان (قاضی پیشین دادرسی انتظامی قضات)

5. problem finding

6. Questions

7. Problems

مسئله‌ها و سؤال‌ها زمینه مساعدی را فراهم می‌کند که پژوهشگران حقوقی در قالب مقاله، پایان‌نامه، کرسی علمی و حتی رساله علمی به پژوهش در ابعاد حقوقی ناآرامی‌های ۱۴۰۱ ایران بپردازند. علاوه بر این، نتایج این تحقیق می‌تواند برای سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، قانون‌گذاران نیز قابل استفاده و راهگشا باشد. ویژگی مسئله‌یاب بودن این پژوهش موجب شده که این مقاله با مشارکت ۸۰ نفر از صاحب‌نظران حقوق و قضاوت ایران تهیه شود که از این تعداد، ۵۶ نفر از آنها با درج نامشان نیز -به‌عنوان نویسنده همکار- موافقت کردند و به این ترتیب شاخص «نویسندگان پرشمار» در مقاله‌های حقوقی نیز رکورد جدیدی به جای می‌گذارد. ابزار و روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش با دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی بوده و تحلیل اطلاعات مزبور به روش «تحلیل محتوا» انجام شده است. در این پژوهش صدها سؤال یا مسئله حقوقی شناسایی شده که مستقیماً قابلیت انجام پژوهش را دارد.

کلیدواژه‌ها: ناآرامی، اعتراض‌های ۱۴۰۱، مسئله‌یابی، آشوب‌های خیابانی، چالش‌های حقوقی، حق اعتراض.